

Стандартизація професійної діяльності в системі загальної середньої освіти

Людмила Паращенко

*доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна*

Реформування в системі національної освіти та докорінне оновлення вітчизняного законодавства в останні роки закріпили в правовому полі термін «професійний стандарт». З одного боку, це певне слідування міжнародній практиці, а з іншого-важливий крок у напрямку підвищення якості освітніх послуг закладами освіти та забезпечення відповідності системи підготовки кадрів вимогам роботодавців та ринку праці.

«Професійний стандарт-це затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій» [1].

У 2020-2021рр. у системі загальної середньої освіти було затверджено та внесено до державного реєстру такі професійні стандарти «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» [2]. Варто наголосити, що документів, в яких були б описані компетентності, необхідні вчителю для здійснення педагогічної діяльності, чи керівникові закладу освіти як освітньому менеджеру в шкільній освіті ще не було. Стандарти розроблялися Міністерством освіти і науки України за широкої участі експертів, в т.ч. міжнародних, пройшли громадські обговорення та відповідні перевірки в Науково-дослідному інституті праці і зайнятості населення, НАН України.

Значення затверджених професійних стандартів важко переоцінити. З одного боку-це документи, які визначають вимоги до вчителя та директора закладу загальної середньої освіти для прийняття на роботу чи перевірки відповідності займаній посаді (це вимагається трудовим законодавством), а з іншого-це «дорожня карта» для планування власного професійного розвитку освітян та орієнтири для вдосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації вчителів і освітніх менеджерів.

Зокрема, стандарти мають враховуватися при створенні освітніх програм у вищій освіті, за якими відбувається підготовка вчителів для нової української школи. Освітні програми закладів вищої освіти мають ґрунтуватися на компетентнісному підході і сучасних вимогах до опанування педагогічним працівником наскрізних і професійних компетентностей, в т.ч. цифрової грамотності, ефективних освітніх технологій тощо.

Водночас педагоги, опираючись на професійні стандарти, спроможні більш усвідомлено здійснювати самооцінку своєї діяльності та визначати ті знання, навички і компетентності, які необхідно вдосконалювати й розвивати.

Важливо, щоб професійні стандарти були використані Державною службою

якості освіти для розроблення інструментів оцінювання вчителя при атестації, що відбувається раз на 5 років, а також для здійснення добровільної сертифікації, що передбачає зовнішнє оцінювання й моніторинг роботи вчителя.

Професійні стандарти спонукають до розвитку всіх усіх надавачів освітніх послуг в системі підвищення кваліфікації освітян. Приміром, для керівника закладу передбачено щорічне підвищення кваліфікації. Відповідно до законодавства воно може здійснюватися шляхом неформальної, в т. ч., семінари, тренінги, конференції, вебінари, стажування тощо та інформальної освіти. Професійний стандарт визначає такі загальні компетентності керівника закладу, як громадянську, соціальну, культурну, когнітивну та підприємницьку та закріплює статус керівника як освітнього менеджера. Для керівника закладу освіти (крім приватного закладу) після призначення на посаду впродовж першого року обов'язковим є проходження курсів підвищення кваліфікації з управлінської діяльності обсягом не менш ніж 90 навчальних годин (три кредити ЄКТС), що відкриває нові можливості всім надавачам цих послуг [3].

Отже, запровадження стандартизації професійної діяльності в системі загальної середньої освіти є чинником розвитку для всіх суб'єктів системи.

Ключові слова: професійний стандарт; керівник закладу освіти%; управління; управління закладом освіти.

Список використаних джерел

1. Відомості про професійні стандарти. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>
2. Про затвердження Методики розроблення професійних стандартів. Наказ Міністерства соціальної політики України від 22.01.2018 № 74 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/re31617?an=1>
3. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти». Наказ Міністерства економіки України від 17.09.2021 № 568-21 URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf>